

შირაკი

SHIRAKI

გამოღის 1937 წლიდან

ეროვნული სამეცნიერო უნივერსიტეტის განხატი

№41 (10.096)
4 - 11 ნოემბერი 2023 წლი
ფასი: 60 თათრი
მრავალგვარი გამოცვალა

სოფლის მხარდაჭერის პროგრამა დასრულდა

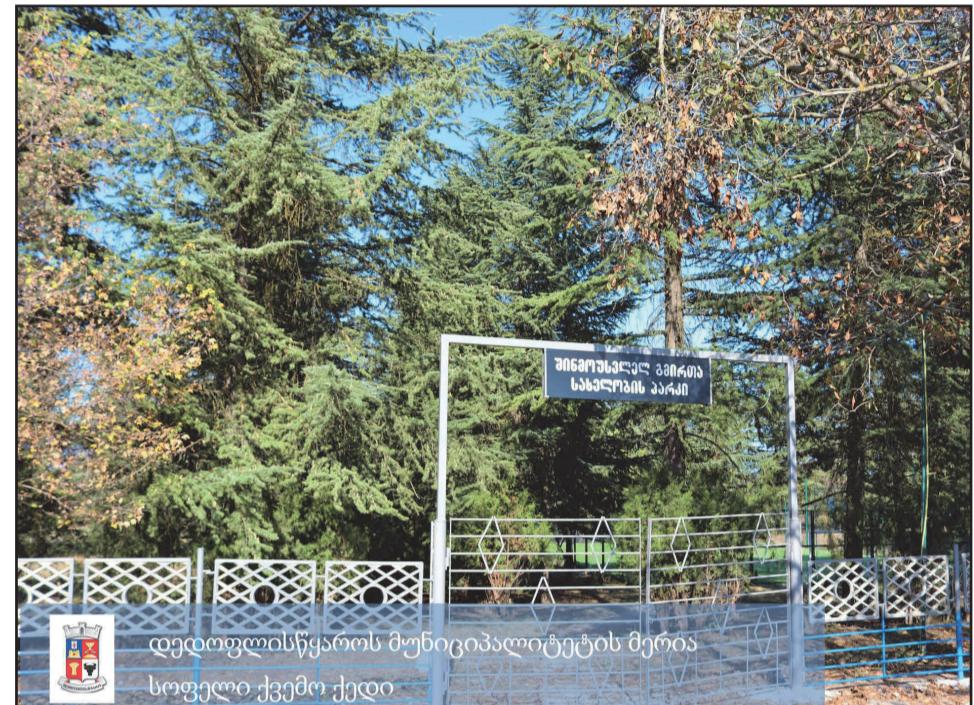

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის მერია
სოფელი ხორნაბუჯი

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის დასახლებებში საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდიდან „სოფლის მხარდაჭერის პროგრამის“ ფარგლებში დაფინანსებული პროექტების განხორციელება დასრულდა.

პროგრამის ფარგლებში სოფელ არბოში ე.ნ. „კოტაანთ უბანში“ არსებულ ბავშვთა გასართობ ატრაქციონებთან მოენყო საყრდენი კედელი, ასევე ე.ნ. „გზირიანის უბანში“ განხორციელდა წყაროს რეაბილიტაცია და მიმდებარე ტერიტორიის კეთილმოწყობა. მირზაანში ლედ სანათებით შეიცვალა სოფლის გარე განათების ქსელის ნათურები და რეაბილიტირდა საბავშვო ბალის მესერი. ზემო მაჩხაანში საბავშვო ბალის შენობაში საცეკვაო დარბაზი მოენყო, ქვემო ქედში განხორციელდა ადმინისტრაციული იგორ ცაბაურაშვილის სახელობის სკვერის კედლის

რეაბილიტაცია და სოფლის შესავლებში არსებული სკვერის კეთილმოწყობა, არხილოსკალოში კეთილმოწყო საბავშვო ბალის ეზო, გადაიხურა შესასვლელი და ეზოში დაემატა ბავშვთა გასართობი ატრაქციონები, ზემო ქედში შემოიღობა ე.ნ. „მთიულების“ სასაფლაო და, „ქსნელების უბანში“ არსებული სტადიონი, თავნებუროს დასახლებაში სასაფლაოს ტერიტორიაზე მოენყო ფანჩატური და საპირფარეშო, გამარჯვებაში შემოიღობა და გაფართოვდა სასაფლაო და ჭაბურლილებთან მოენყო წყალსადენი და რეზერვუარი. ოზაანში ე.ნ. „აბანის უბანში“, „სახერხის უბანში“ და „გუდაანთ უბანში“ მოიხრეშა და დაგრეიდერდა საუბნო გზები, საბათლოში ცენტრალურ უბნებზე გარე განათების ქსელის ნათურები შეიცვალა ლედ სანათებით, ფიროსმანში განხორციელდა სოფლის მიმდებარედ არსებული არტეზიული ჭიდან გამომავალი წყალსადენის რეაბი-

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის მერია
სოფელი ქვემო ქედი

ლიტაცია, ასევე შინდისის გმირთა მემორიალის პარკში დამონტაჟდა და რეაბილიტირდა ტრენაჟორები და ბავშვთა გასართობი ატრაქციონები, სამთანისაროში კეთილმოწყო საბავშვო ბალის ეზო, სამრეცლოში ასევე კეთილმოწყო სოფლის ცენტრში არსებული მინი სტადიონის მიმდებარე ტერიტორია და შემოიღობა საჯარო სკოლის ეზოს დარჩენილი მონაკვეთი, ხორნაბუჯი, ეკა ბეჟანიშვილის ქუჩაზე, დამონტაჟდა ბავშვთა გასართობი ატრაქციონები, ხოლო ჭოეთში, სოფლის ცენტრში, სატრენაჟორო ფარდული და ტრენაჟორები მოენყო.

„დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში სოფლის პროგრამა წარმატებით დავასრულეთ.

მუნიციპალიტეტის 15 სოფელში განხორციელდა 23 პროექტი, რაზედაც დაიხარჯა 310 000 ლარამდე. მადლობა ჩვენს მოსახლეობას აქტიური ჩართულობითი სწორი შერჩეული პრიორიტეტის სწორად შერჩეული პრიორიტეტების მინდა მადლობა უკეთი თანამშრომელს, რომელთაც კეთილსინდისიერად შესარულეს თავისი მოვალეობა.

პროგრამის ფარგლებში ყველა სოფელსა და დასახლებაში მოგარდა ის პრობლემები, რომელზეც მოსახლეობამ არჩევანი გააკეთა „აცხადებს დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის მერიი ნიკოლოზ ჯანიშვილი.

ვეგასესეპთ, რომ „სოფლის მხარდაჭერის“ პროგრამის ფარგლებში სოფლის(ეგის) მოსახლეობა პრეპარაცია თანხმდება სოფლის საზოროებებზე და ამ პროგრამის დახმარებით ხდება სამუშაოების შესყიდვა. „სოფლის მხარდაჭერის“ პროგრამით ყველაზე ხშირად ფინანსდება სასოფლო გზები, შიდა განათება, შემოწმება სამორისმართება, სკოლების მოცემულება და სოფლის მუნიციპალიტეტში სოფლის მუნიციპალიტეტის მერია მინდა მადლობა უკეთი თანამშრომელს, რომელთაც კეთილსინდისიერად შესარულეს თავისი მოვალეობა.

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის მერია
სოფელი სამრეკლო

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის მერია
სოფელი ჭოეთი

„მომავლის ხედვის კინოთეატრი“ გაიხსნა

21 ოქტომბერს, სოფელ ხორნაპუჯის ხალხთა მეგობრობის მუზეუმში, ქალთა და ახლვაზრდებისათვის ცენტრის „ხორნაპუჯი-თამარის ციხე“ ინიციატივით პროექტის „მომავლის ხედვის კინოთვარის“ პრეზენტაცია გაიმართა. პრეზენტაციაზე პირველი ფილმის ჩვენებაც მოეწყო.

ქალთა და ახალგაზრდებისათვის ცენტრი „ხორნაბუჯი-თამარის ციხე“ 2016 წელს სოფელ ხორნაბუჯში „საგაძა“ და, „CSRDG“-ის ინიციატივით გაიხსნა, რომელიც დღემდე მუშაობს. ამ წლების განმავლობაში ცენტრში განხორციელდა სამი პროექტი და პროგრამული სამუშაოები. პრეზენტაციას ესწრებოდნენ სხვადასხვა სკოლის მოსწავლეები და მასწავლებლები. საღამოს მუსიკალურად აფორმიტებდნენ ინდივიდუალური შემსრულებლები, ასევე ცეკვის ანსამბლი „გარსკვლავები“ ნათია ცინცაძის ხელმძღვანელობით.

ქეთევან მგელლივილი, ხალხთა მეგობრობის მუზეუმის ხელმძღვანელი და სათემო ცენტრის „ხორნაბუჯი-თამარის ციხე“ კოორდინატორი: „მუზეუმის შენობაში არის ქალთა და ახალგაზრდობის სათემო ცენტრი - „ხორნაბუჯი-ბი“. მუზეუმის ისტორია ბევრმა თქვენ-განმა იცის. ეს ეზო ბევრი გამოჩენილია ადამიანის ნაფეხურებს ინახავს მე-19 საუკუნიდან დღემდე. ჩვენც ვაგრძელებთ მაშინდელ სალონურ ცხოვრებას. ახლაც, ჩვენი კარი ყველასოთის ღიაა,

კისაც ჩვენი წარსული, ანმყო და მომავალი აინტერესებს, სწორედ ამ მიზანს ემსაზურება პროექტი „მომავლის ხედვის კინოთეატრიც“. მადლობა ყველას, ვინც გვეხმარება და თავისი წელილი შეაქვს მომავლის შენებაში, **CSRDG-ს**, „საგასა“, კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის ცენტრს, სოფლის საკრებულოს წარმომადგენლებს, ყველა მონანილეა: მოცეკვავებებს, მომღერლებს, დიდსა თუ პატარას. ჩვენი მხრიდან ძალისხმევას არ დავიშურებთ, რომ განვითარდეთ, შემოვიყრიბოთ ახალი თაობა, მეზობელი სოფლების მოსახლეობა და ვუმასპინძლოთ ტურისტებს, თეატრებს კინოთეატრებს, ცეკვის და სიმღერის ანსამბლებს, ტრინიბებს, პრეზენტაციებს, გამოფენებსა და ჩამოსულ სტუმრებს. ველით ინიციატივებს“.

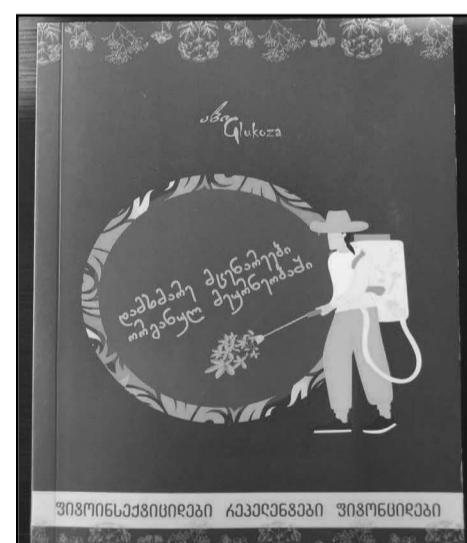
**სოფუ გაგილაშრი, პროექტის თანა-
აკტორი:** „იდეა თავიდანვე საინტერესო
იყო, რადგან მსგავსი გასართობი სივრცე
არამარტო ხორნაბუჯში, არამედ მთელს
მუნიციპალიტეტშიც კი არ გვაქვს. ად-
გილი სადაც ახალგაზრდები გამართავენ
შეხვედრებს, მოაწყობენ კანონივენებებს,
უფროს თაობასთან ერთად დაგეგმვავენ
კულტურულ ღონისძიებებს, მოაწყობენ
პრეზენტაციებს. აქედან გამომდინარე,
პროექტის დაწერა რთული არ ყოფილა,

იმიტომ, რომ კონკრეტული მიზანი და ამოცანები გვექონდა დასახული. რამდენიმე დაბრკოლება ძირითადად ფინანსური გადარიცხვებისა და შესყიდვების პროცესში შეგვევდა, სხვა მხრივ გუნდმა ძალიან კოორდინირებულად და სწორად იმუშავა. სამომავლოდ, რა თქმა უნდა, ვგეგმავთ აქტიურ მუშაობას, უკვე გვაძეს რამდენიმე ინიციატივა სკოლების მხრიდან სხვადასხვა ღონისძიების მოწყობისთვის სივრცის გამოყენებასთან დაკავშირებით. შესაბამისად, ჩვენ მზად ვართ თანამშრომლობისა და ამ სივრცის სრულად ასათვისებლად, არამარტო ზამთრის, არამედ გაზაფხულისთვისაც. ეს პროცესი გამოცდილებასთან ერთად, დიდი სიხარულიცაა, რადგან ამ პროექტი მა ახალი თაობაც მოიზიდა და სათემო ცხოვრებაში მათი აქტიურობაც გაიზარ-“

და".
გაზეთი „შირაქი“ წარმატებებს, საინ-ტერესო, ნაყოფიერ მუშაობასა და ახალი თაობის ნამრობადგენელთა სიმრავლეს უსურვებს „მომავლის ხედვის კინოთეატრს“. სასიხარულოა მსგავსი სივრცეების ჩვენს მუნიციპალიტეტში გამოჩენა და გააქტიურება, რადგან არაფორმალური განათლება და აქტიურობა პიროვნული განვითარების ერთ-ერთი წინაპირობა(ა).

მდგრადი სოფლის მეურნეობისთვის

კვეიდრო ქალები ესხრებოდნენ. მოწვეულმა ტრენერმა, აგროვეო-
ლოგის ექსპერტ-კონსულტანტმა, **ინგა გარიბოვანი**, მონაწილეებს ყველა იმ
საჭირო თემაზე მიაწოდა ინფორმაცია, რომელიც ნიადაგების მოვლისა და გა-
ჯანსაღების ბიო ხერხებს მოიცავდა. მან ასევე ისაუბრა იმ ბიოპროცესებზე,
რომლებიც ჩვენი მეურნეობების მოვლის პროცესში მნიშვნელოვან და გადამწყვეტ
როლს ასრულებენ, ორგანიზმებზე, რომლებიც გვეხმარებიან ნიადაგის სი-
ჯანსაღის შენარჩუნებასა და ბიოპრო-
დუქტის ნარმოებაში. ინგა ბაშიროვმა დამსწრებებს თავისი წიგნი „დამხმარე
მცენარეები იორგანულ მეურნეობებში“
გადასცა, სადაც დეტალურადაა აღნი-

ოოღლიანი ტრეზინგების .
მარიამ გრიშაშვილი, საინიციატივო ჯგუ-
ფის „ქალები გარემოსდაცვითი გამოწვევ-
ვების წინააღმდეგ“ წარმომადგენელი:
„ეს აღნიშნული ტრენინგი ემსახურება
იმ საჭიროებებს, რაც ჩვენი პირველი
პროექტის ფარგლებში გამოვლინდა.
როგორც ვიცით, სოფლად მცხოვრე-
ბი ქალები, მინიბუმ შეინამეურნეობებ-

ში მაინც არიან ჩართულები. სწორედ
ამიტომ, მათთვის მსგავსი საკითხები
და ტრენინგები ამ მიმართულებით გან-
ვითარებისთვის, ვფიქრობთ, ძალიან
მნიშვნელოვანია და გადამწყვეტ როლს
ასრულებს, როგორც მათი ფინანსური
დამოუკიდებლობის, ისე კლიმატით გა-
მოწვეული ცვლილებების მიმართ ცოდ-
ნისა და უნარების გაღრმავების საქმეში.
მონანილებს ჰქონდათ ძალიან ბევრი
კითხვა და ვიმედოვნებ, მათზე გაცემუ-
ლი პასუხები დაეხმარებათ მომავალ გა-
მოწვევებას ასე უავტოში“

მოხვევებთას გარკლავებაში".
აღნიშვნული ტრანსგრი განხორციელდა,
და „ქალთა ფოდი საქართველოში “სა-
მრავლო პროგრამით დაფინანსებული
მცირე მრავლობით, რომელსაც საინიცია-
ტივო პეტუზი „ქალები გარემოსდაც-
ვითი გამოცვევების წინააღმდეგ“ ორი
წლის განვალყობაში დაფინანსება-
როს მუნიციპალიტეტში პარლამენტის

გვერდი მოამზადა
უკუნეს ყარებაშილება

როგორ დავამარცოთ ლუდომანია

შოთავრობის ახალი ინიციატივა

საქართველოში აზარტული თამაშების თემა კვლავ აქტუალურია. აზარტული თამაშების შეზღუდვის მიზნით, ხელისუფლებამ წინა ნლებში ბევრ რეგულაცია შემოილო, მაგრამ სასურველ შედეგამდე ჯერ კიდევ შორია.

2019 წლის მონაცემებით, სათამაშო ბიზნესის ბრუნვა 2018 წლის მონაცემებთან შედარებით 87%-ითაა გაზრდილი. 2019 წლის მონაცემებით, საქართველოში ბიზნეს-სექტორის ბრუნვის 24%-ს სწორედ, კომერციული გემბლინგი შეადგინს (BPN.GE, 2020).

3 წლის მონაცემების მთავრობის სხდომაზე, პრემიერ-მინისტრი აზარტულ თამაშებს შეეხო. ირაკლი ლარიაშვილის გაცხადებით, სათამაშო ბიზნესის ბრუნვა იზრდება, რაც ნიშნავს იმას, რომ ძალაში ბევრი მოქალაქე ჯერ კიდევ ჩართულია ამ ბიზნესში.

„მინდა ერთი მხრივ გაკვირვება გამოვხატო და მეორე მხრივ მწერარება, რომ სათამაშო ბიზნესის ბრუნვა იზრდება. მე ეს ნამდვილად არ მიხარია, იმიტომ რომ ძალაში ბევრი მოქალაქე ჯერ კიდევ ჩართულია სათამაშო ბიზნესში.

ცნობისთვის, 2022 წლის 48 მილიარდიდან 52 მილიარდ ლარამდე გაიზარდა სათამაშო ბიზნესის მთლიანი ბრუნვა, რაც კატასტროფული მაჩვენებელია. ამდენი ადამიანი ჯერ კიდევ ჩართულია ამ ბიზნესში.

იცია, რომ შარშან მნიშვნელოვანი ცვლილები შევიტანეთ, როცა ავკრძალეთ რეკლამა და 25 წლამდე შევზუბლებეთ ჩვენს მოქალაქებს სათამაშო ბიზნესში მონაწილეობა. ავტომატურად 1 500 000 მოქალაქეს სათამაშო ბიზნესში მონაწილეობა შევზუდა. ამის მიზებადა, ვხედავთ, რომ კვლავ ძალაში ბევრი მოქალაქე ჩართულია.

შესაბამისად, ჩვენ მივიღეთ გადაწყვეტილება, რომ გაუუზარდოთ გადასახადები ამ ბიზნესს „განაცხადა პრემიერმა“.

როდის გაჩინდა აზარტული თამაშები, უცნობია. ითვლება, რომ ისინი სხვადასხვა ფორმით ისტორიის ყველა ეტაპზე არსებობდა. ამ თითქოსდა უწყისი გასართობის უკან დაგას პრობლემა-ლუდომანია, აზარტულ თამაშებზე დამოკიდებულება, რომელიც მოიცავს მოთამაშის დაკარგულ წლებს, მევალების, ბანკებისა და ლომბარდების გრძელ სიას, შინიდან მოპარულ და მაღლად გაყიდულ ნივთებს, დანგრეულ ურთიერთობებს, ხშირად სურიადსა თუ მის მცდელობას, დაუსრულებელ ჭიდილს საკუთარ თავთან.

დავადგენა თუ გავართვავა

- ლუდომანია, აზარტულ თამაშებზე დამოკიდებულება, ისევე როგორც წამალდამოკიდებულება, ალკოჰოლიზმი და სხვა ადიქციები, ქცევითი დარღვევა, რომელსაც დაავადებათ საერთაშორისო კლასიფიკაციით (ICD) მინიჭებული აქვს კოდი F63, ამიტომ ერთმნიშვნელოვნად შეიძლება ითქვას, რომ აზარტულ თამაშებზე დამოკიდებულება დაავადება და

არა უბრალოდ მავნე ჩვევა. ადიქციების მთავრი პრობლემა, საზოგადოდ, ფსიქოლოგიურ ფაქტორს უკავშირდება, თუმცა მათ, როგორც წესი, ფიზიკური აბსტინენციაც, ე.წ. ლომპაც ახლავთ თან, აზარტული თამაშების შემთხვევაში კი დამოკიდებულება მხოლოდ ფსიქოლოგიურია, რადგან აქ არსებობს არავითარი ნივთიერება, როგორც შეიძლება ფიზიკური დამოკიდებულება ჩამოყალიბების სირთულეს, რაც, უპირველეს ყოვლისა, პრობლემის აღიარების პროცესის გაჭირულია.

როგორ ყალიბდება

- მიუხედავად იმისა, რომ სხვადასხვა სახის დამოკიდებულება დაავადებათ ერთ ჯგუფში ერთიანდება, მათ შორის არსებობს განსვავებათა წევება. როგორც აღვნიშვნეთ, აზარტულ თამაშებზე დამოკიდებულება არ უკავშირდება არავითარ ქიმიური ნივთიერებას, თუმცა თავის ტვინში ისეთივე ცვლილებები მიმდინარეობს როგორიც წარკუთივზე ან ალკოჰოლზე დამოკიდებულების დროს. წამყვან როგორც აქ ფსიქოლოგიური დამოკიდებულება ასრულებს.

ზუსტი მიზეზი, რის გამოც ვითარდება ამა თუ იმ სახის ადიქცია, ჯერჯერობით უცნობია, თუმცა უნდა გვახსოვდეს, რომ არც ერთი ქცევითი დარღვევა არ ჩნდება ჰერზზ, წესისამებრ, ის მეორეულა და შესაძლოა, თან ახლდეს ამა თუ იმ ფსიქიურ პრობლემას - ფსიქოტრავებას, დაბალ თვითშეფასებას, ან გამოყენებულ იქნეს სხვა პრობლემის, მაგალითად, დეპრესიის გადასაფარავად, სხვა ადიქციის ჩასანაცვლებლად და ა.შ.

აზარტულ თამაშებს გასართობად იწყება, თუმცა, სამწუხარობობაში, ხშირად ის მოჯაჭულობაში, თამაშის მანიურ მოთხოვნილებაში გადაიზრდება. ეს პროცესი რამდენიმე სტადიის მოიცავს. პირველია მოხიბელია, როდესაც აღმოაჩენ, რომ მარტივად „შოულობ“ ფულს, თითქოს ციდან ცვივა. ეს ეტაპი, ჩვეულებრივ, უფრო მძაფრად მიმდინარეობს მოზარდებას და ახლგაზრდებათან. შემდეგ იწყება რაღაცების დამალვა არა მხოლოდ სოციუმისთვის, არამედ საკუთარი თავისთვისაც, არ ტყდები, რომ უფრო და უფრო ხშირად გინდება თამაში, ეს პრობლემად არ მიგრინა და გჯერა, რომ მარტივად დაანეცებ თავს. გარეული წესის შემდეგ დაგება სტადია, როდესაც პრობლემას გაიაზრებ და აღარებ, რასაც მაღლევე მოჰყვება თვითდადანაშაულების სტადია.

უნდა ითქვას, რომ მეტ-ნაკლებად ყველგვარი სახის ადიქციას ახასიათებს თვითგვემა, მაგრამ ლუდომანიაში ის განსაკუთრებით მძაფრად მუღლავნდება. ამ დროს აზარტომანი იდანაშაულებს, ეპრქვის თაგა, ცდილობს, მოერიოს ცდუნებას, მაგრამ თუ პრობლემა მეცილება არ არის გააზრებული და პაციენტს სწორი მიმართული და ა.შ. მიმდინარეობა ამ ბიზნესში მიმდინარება და გამოიცავს გამოცემას, მოტივაციისა და ემოციურ პროცესები.

რჯახის როლი

- ამ პრობლემის მქონე პირთა ცხოვრებაში იჯახის როლი, რა თქმა უნდა, დიდია, თუმცა ისიც უნდა ითქვას, რომ როდესაც იჯახის ერთ-ერთი წევრი რამზე დამოკიდებულია, დანარჩენი წევრიბით თანხებს ითხოვენ რჯახის წევრების წევრებისაგან, ხშირად მიმდინარება, მიზეზი როგორც აღვნიშების მიზნიშვნელი, ისეთივე ცვლილებები მიმდინარეობს, როგორც წარკუთივზე ან ალკოჰოლზე დამოკიდებულ პირებთან; ზიანდება თავის ტვინში ქრექი და ლიმბური ცენტრი, რომელიც ჩართულია დასწავლის, მესიერების, მოტივაციისა და ემოციურ პროცესები.

მართვა

- მეტყველების გარდა ტერაპიური დამოკიდებულება, არამედ გააღმარტინობებს კიდევ ცალის არავითარ ქიმიურ დამოკიდებულება, როგორც შეიძლება ფსიქოლოგიური დამოკიდებულება ფიზიკური დამოკიდებულებას, ასევე ჯგუფურს. ყოველთვის არა, მაგრამ ხშირად საჭიროა მედიკომენტური ჩარევაც წინა პლანზე ნამოწერული დეპრესიის, უძილობის, შფოთვის, აგრესიულ-დესტრუქციული ეცევის გამო.

პროცესი მანკიერ წეს ემსგავსება და ხშირად ყველაფერი თავიდან იწყება.

როგორ ჯარისხოთ

- ლუდომანია არცთუ ისე ძნელი ამოსაცნობია, განსაკუთრებით მთავრია, თვალი არ დავხუჭოთ თითქოსდა პატარ-პატარა პრობლემზე, რომელებსაც საბოლოოდ დიდ პრობლემასთან მივყვავართ. აზარტულ თამაშებზე დამოკიდებულია დამამანება, როგორც წესი, ნერი, იკეტებან, წყვეტებულ სოციუმთან კონტაქტს, აგრესიულები ხდებიან, ლიზიანდებიან იმაზე, რაც წინათ არ აბრაზებდათ, ვინაიდან გებბლინგი (აზარტული თამაში) პირდაპირ კავშირიშია, თუმცა, სამწუხარობაში უგროვდება და ამიტომ მიზეზი საზოგადოებაში ცნობილი ცნობილი მიზნების დამოკიდებულებას, მათგან უნდა ასაკორდონობობა - თამაშებზე დამოკიდებულებას უბრალო მავნე ჩვევად აღარ მიზნევენ, მერიე მხრივ კი უამრავი მიზეზი უწყებებს ხელს ლუდომანიის გავრცელებას, მათ შორის სამკურნალო სერვისების დეფიციტი და ა.შ. პრობლემა იმდენად მასტებურია, რომ კომპლექსური მიღება გარეშე ვერ მოგვარდება. იმედს ვიტოვებ, უახლოეს მომავალში ყველა-ფერი სასიკეთოდ შეიცვლება.

დაგრძელებული საქართველო

- ფსიქოსოციალური რეაბილიტაციის ცენტრი „კამარა“ უკვე ათი წელია ფუნქციონირებს და ეხმრება სხვადასხვა ადიქციის მქონე პირებს, თუმცა ბოლო რო წელია, საგრძნობლად იმატა აზარტულ თამაშებზე დამოკიდებულთა მომართვიანობამ. ერთი მხრივ, ამის მიზეზი საზოგადოებაში ცნობილი ცნობიერების დონის ამაღლება - თამაშებზე დამოკიდებულებას უბრალო მავნე ჩვევად აღარ მიზნევენ, მერიე მხრივ კი უამრავი მიზეზი უწყებებს ხელს ლუდომანიის გავრცელებას, მათ შორის სამკურნალო სერვისების დეფიციტი და ა.შ. პრობლემა იმდენად მასტებურია, რომ კომპლექსური მიღება გარეშე

ფილი და როდინი საჭმლის საკუთაზი სუნერლის და მარილის დასახაყი ხელით სამუშაო იარაღია, მაგრამ ოდნავ განსხვავებული მოცულობის ფილს და როდინს სხვა ფუნქცია ჰქონდა. ფილი და როდინი ძირითადად ფუნქციადაკარგული იარაღია და უკანასკნელ დღეებს ითვლიან.

რა არის კორეკტი, რატომ და როგორ
აკეთებენ მას? კორკოტისტვის საუკეთე-
სო ხორბალი დოლის, ან უფხო პურის
რომელიმე სახეობა ითვლება. კორკოტის
ფაზას მაძღარი, სული მარჯვლისადან

კაცების მიერ გადასახლდნენ, ამიტომ მას კალოზე გადაარჩევდნენ და მისთვის განკუთვნილ ჭურჭელში შეინახავდნენ. როცა ფაფის მიმზადება დასწირდებოდათ, ხორბალს ლამე წყალში დაალბოდდნენ (ზოგი თბილ წყალში), დილით ამოიღებდნენ, გარეცხავდნენ და მზეზე, ან ცეცხლთან გასაშრობად გაფეხნდნენ. გამშრალ ხორბალს მოფეხნებავდნენ, ტაბაკით (ტაბაკი — ხის მოგრძო თევზში, გამოთლილი მთლიანი ხისგან). იყენებდნენ ხორბლის გასასუფთავებლად) აბერტყავდნენ, ფერფლს მოაშროებდნენ და დანაყაფდნენ. კორკოტის ხორბალი ქვის, ან ხის ფილთაქვით, სანაყით, ნანილ-ნანილ მზადდებოდა. ერთ ჯერზე ნახევარი ჯამი უზდა და უნაყათ და შემდეგ გადაეტერტყათ. თუ ხორბალი არ იყო კარგად კანგაცლილი, მას ისევ დაამუშავებდნენ და გაბერტყავდნენ. შემდეგ უსმელ წყალს, უმძრახად მოიტანდნენ, ხორბალს გარეცხავდნენ და ვიდრე ფრინველი გადმოვიდოდა, ამ წყლით მოსახარშად დადგამდნენ. დიასახლისი ქვაბში მიცვალებულის სახელზე მუჭით ხორბალს ჩაყრიდა. ხორბალი იმდენი უნდა ჩაეყარათ, რამდენი მიცვალებულისთვისაც იყო განკუთვნილი. ზოგი კორკოტის პრეცელ ნადულარ წყალს გადალვრიდა, მას სხვა ადულებულ წყალში გადაილებდა და დუღლის დაწყებიდან მოხარშვამდე (კიჩერით ნელა მოურევდა).

წესის მიხედვით, კორკოტი ორი დღე
მზადდებოდა. პირველ დღეს ხარშვის
დროს, ზოგჯერ მასთან ერთად დაჭრილ
ხახვა მოხარულედნენ. გადმოცემის მიხე-
დვით, ხახვიანი ხორბალი „ლაბოს“ უშ-
ვებს და ხორბალი უფრო გემრიელია.
მოხარულ ხორბალს ცეცხლიდან გად-
მოდგამდინ და მეორე დილით კვლავ
ნელ ცეცხლზე დგამდნენ. შერე ხახვა

ერბოში, ზეთში, ცხვრის, ან ლორის ქონ-
ში დადალავდნენ და კორკოტს მარილი-
თა და ცხიმით შეაზავებდნენ. ცხიმს იმის
მიხედვით იყენებდნენ, თუ რა პერიოდი
იყო. მარტვაში კორკოტი ზეთით, ან ზე-
თითა და ნიგვზით მზადდებოდა. სახსნი-
ლო კორკოტს კი სურვილის და შესაძლე-
ბლობების მიხედვით შეანელებდნენ.

კორკოტის ხარშვის დროს წესად იყო მიჩნეული, მიცვალებულის სახელზე ქავა-ბის ნაპირზე, ან ახლოს სანთლის ანთება. დღასახლისა სანთელთან იტყვოდა: მიაგებოს ჩვენს მკვდრებსო. შემდეგ კი სხა-ამოულებლივ იმ მიცვალებულის სახელს ჩაუთქვამდა, რომლისათვისაც კორკოტი

იყო განკუთვნილი. მეორე დილით დამზადებულ კორპუსში პატარა ჯამით მეზობლებს მიუტანდა, რომ მიცვალებულისთვის შენდობა ეთქვათ.

კორელიტს ცველა ოჯახი ამზადებდა
შობას, დიდ სულთამოფენობას, აღდგო-
მის სწორზე — კვირაცხოვლობას. ზოგი
კორელიტს აღიძის შაბათსაც აკეთებდა.
კორელიტს ხარშავდნენ აგრეთვე მიცვა-
ლებულის „რიგბზე“, — ორმოცსა და
წლისთავზე. ზოგჯერ დაკრძალვის დღე-
სას აკომინი.

საც იცოდებენ.
მიცვალებულისთვის კორკოტის მომზადების აუცილებლობაზე უნდა მიუთი-

თებდეს საყოველთაოდ გავრცელებული აზრი, რომ თითქოს კორკოტზე მიცვა-ლებულს უთქვამს: თუ ხორბალი არა გაქვთ, ბაგა ამონმინდეთ, ჩემ სამყოფუ ხორბალს იქ იპოვით და კორკოტი გა-მიკეთეთ.

კორკოტი ხვავისა და ბარაქის ბედო-
ბაზე მზადდებოდა. შობას კორკოტის
მომზადების დროს ყურადღებას აქცე-
ვდნენ ფაფის ნალებს, საითაც ნალები
შეგროვდებოდა, მათი აზრით, იმ მხარეს
მეტი და კარგი ყანები იქნებოდა. არსე-
ბობს აზრი იმის შესახებ, რომ კორკო-
ტი წლის მოსავლის ბედობისთვის იყო
განკუთვნილი. ზოგჯერ მიცვალებულის
კორკოტის მიხედვითაც მსჯელობდნენ
წლის მოსავალზე. თუ აღების შაბათის
კორკოტი ხარმვის დროს დიდ ქუდს, ანუ
ნალებს დაიყენებდა, იტყოდნენ, ამ წელს
კარგი მოსავალი მოვაო.

ვინ იცის, კიდევ რა მნიშვნელობას
მიაწერდნენ ჩვენი წინაპრები კორკო-
ტის მომზადებას და ამ კერძით მიცვა-
ლებულების სულების გამასპინძლებას.
შესაძლებელია ამ წეს-ჩვეულებას და
რიტუალს, რომელიც ნაყოფიერების და-
საბეჭებლად მიცვალებულის სახელზე და
შობას ამავე დანიშნულებით სრულდებო-
და, ერთი კონკრეტული მიზანი ჰქონოდა.
ორივე შემთვევაში კორკოტის მომზადება
აობათ ნაყოფიერიძის თვალისძიები მი-

მართული შენირულობა იყო, რომელიც
მინასთან, სულებითან მუდმივ კვდიომა-
განახლებასთან და ამდენად სწორედ
მიცვალებულთან იყო დაკავშირებული.
სულეთის ღვთაებების ნაყოფიერებასთან
კავშირი გამართლებულია ძევლი, ეგვიპ-
ტისა და ანტიკური ანალოგოური რელი-
გიური შეხედულებების ფონზე, სადაც
მომაკვდავი და ადგებომადი ღვთაებები
მიცვალებულთა ღვთაებებადაც არიან
ცნობილი.

ეთნოლოგმა, ისტორიკოსმა და მეცნიერმა ვ. ბარდაველიძემ ლიფანალის მხატვრობის დანიშნულების გარკვევის დროს აღნიშნა, რომ ლიფანალი მიცვალებულის კულტის და ბუნების ძალების აღორძინებასთან დაკავშირებული დღეობაა; აღბათ ამიტომ იყო, რომ მიცვალებულის კორკოტი და ახალი წლის დღესასწაულზე — შობას მომზადებული კორკოტი ბუნების ძალების აღორძინებას, მთელი წლის სიკეთის დაბევების საქმეს ემსახურებოდა. აი, ასეთი რიტუალური დანიშნულება ჰქონდა კორკოტს და აღბათ იმ იარაღს, რომელშიც ის ინაყებოდა. ამ სანაცის შიდა ქართლში მკვდრის როდინი ერქვა. ისტორიულ ქვემო ქართლსა და სამცხე ჯავახეთში კორკოტისთვის დიდი როდინი იხმარებოდა. მაგრამ ეს როდინი მარტო მიცვალებულთან დაკავშირებული რიტუალის და შობის დროს არ იყო გამოყენებული, არამედ კორკოტი ისევე როგორც ხელსაფქავში დალერლილი კორკოტისგან მომზადებული სხვადასხვა კერძი, ამ რეგიონების მოსახლეობის ძირითადი საკვები იყო. აღბათ სანაცის შორის ასეთი სხვაობაც ამით უნდა იყოს გამოწვეული.

უცნობია, რისთვის იყენებდნენ ჩვენი შორეული წინაპრები პატარა ქვის სანაებს, რომლებიც აღმოსავლეთ საქართველოში შულავერ-შომუთეფეს კულტურის ძეგლებზე (გვიან ნეოლითი — ადრე ენეოლითი) კერძოდ ხრამის დიდ გორაზე აღმოჩნდა. ასევე, პატარა ქვის სანაები ცნობილია ნეოლითის ხანის ძეგლზე ანასეულობს (გურია) და ოდიშში.

ნინო პოპიაშვილი,
მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის
სპეციალისტი.

ԵՐԵՄԱՆՆԵՐԸ ՅԱՌԵՎԻՇՈ – „ԸՆՈՒՆԵ ՑԿԱ”

ზემო მაჩვანის საჯარო სკოლის მე-6 კლასსა და ქ. თბილისის №191 საჯარო სკოლის მე-6 კლასებს შორის დაიწყო გრძელვადიანი, პროექტი „ღვინის გზა“. ეს არის ისტორიის და ინგლისური ენის ინტეგრირებული პროექტი. პროექტის პირველი ეტაპი, მოსწავლეთა გაცნობა დედოფლისნებაროს მუნიციპალიტეტში, გოდერძი აონაშვილის საოჯახო მარანში შეთავა.

პირველი შეცვებდროსან მიღებული შთაბეჭდილებების შესახებ გაზეთი „შირაქი“ პროექტის იდეის ავტორი იყო.

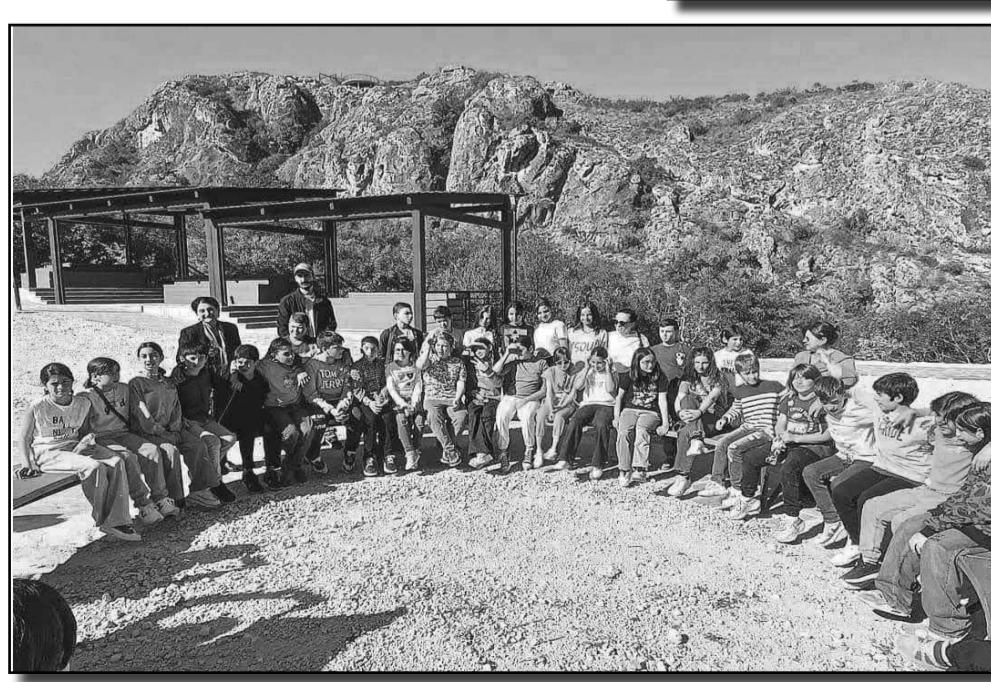
წევრებს განუვითაროს
ზოგადი საკომუნიკაციო
უნარი და საორგანიზა-
ციონ ჯგუფური მუშაობის
წილი.

ამის შემდეგ ბავშვებმა მოინახულეს დეფოცლისწყაროს მხარეთმომცოდნების მუზეუმი, ელიას მთა და ხორნაბუჯის ციხე, სადაც გიდიონას ინგლოსურ ენაზე ზემო მაჩქანის 6-კლასის ბარჭელი უწევდონ.

„ღვინის გზა“ არის საოცარი პროექტი, რომელიც სასწავლო წლის ბოლოს დასრულდება. მანამდე ბავშვები ერთობლივად ბევრ საინტერესო ადგილს მოინახულებენ. წინ ელით ბევრი საინტერესო პროექტი და რაც მთავარია, ორ სკოლას შორის მრავალწლიან თანაბრძოლებას ჩაეყარა საფუძველი. ბავშვებისა და მასწავლებლების სახელით მადლობას ვუძიოთ სკოლის ადმინისტრაციას მხარდაჭერისთვის, ასევე კლასის დამრიგებლებს, ისტორიის და ინგლისურის მასწავლებლებს, — აღნიშნავს ზემო მაჩხანის სკოლის ინგლისურის პედაგოგი თაონა საბაშვილი.

სანდორი ქადაგიძე (მოსწავლე): „თბილისელ თანა-ტოლებთან ერთად ამ პროექტზე ერთობლივი მუშაობა ძალიან სინტერესო იყო, მოუთმენლად ვეღი ჩვენს შემდეგ შექვედრას და მომდევნო აქტივობებს. ძალიან უკავშირდებოდი“.

თამარ გრგილავალი (მასნავლე): „ეს დღე არასოდეს დამავიწყდება. დიდი მადლობა სკოლას, მასნავლებლებს, ბატონ გოდერძი გონაშვილს, მუზეუმის თანამშრომლებს და სტუმრებს, ასეთი ნაყოფიერი დღისთვის!“

ღია პირველობა უმუ-სანდაში და 8 პირველი აღგილი

29 ოქტომბერს, დედოფლისწყაროს სპორტის შეობაში გაიმართა დედოფლისწყაროს მე-7 ლია პირველობა „უმუ-სანდაში, სადაც მონაწილეობდა საქართველოს ქექი მუნიციპალიტეტის რვა გუნდი, 63 მონაწილით, 20 სხვადასხვა კატეგორიაში. დედოფლისწყაროელი რვა სპორტსამენი გახდა პირველი ადგილის მფლობელი. ეს მონაწილე ქალაქებს შორის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელია. ლონისძების ორგანიზაციის იყო ა.ა.ი.პ. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის ცენტრი. ლია პირველი გაიმართა მუნიციპალიტეტის მერიისა და საკურპულოს ხელშეწყობით.

პირველი ადგილი: ალექს სურმანიძე, დაწი ზორბეგიანი, ინუკლი ყოჩილი, ლუკა ლოქერელი, ნიკოლოზ ხარაზიშვილი, საბა ბუთხეზი, იოსებ ყაბანაშვილი, ლუკა კვანტილაშვილი;

მეორე ადგილი: ბესო გლახოშვილი, გიორგი ნარზაული, გიორგი ქართლელიშვილი, ანრი კილაძე, ნუგზარ ჭრელაშვილი, ლუკა პოპაშვილი; მესამე ადგილი: - იოვანე ოგანესიანი, ნიკოლოზ არაბული, დავითი ქადაგიძე, გიორგი დინგაშვილი, დავით ბუაძე.

გიორგი ცისკარაული: „განსაკუთრებით საინტერესო და გამორჩეული იყო ნიკოლოზ ხარაზიშვილის და დაწი ზორბეგიანის პრძძლია. ასევე ძალიან ლამაზი პრძძლები აჩვენეს, ინუკლი ყოჩიაშვილი და ლუკა ლოქერელი. რაც შეეხება მსოფლიო ჩემის მიერ და ასაკის ვაჟების გერებაში და გიორგი გივი გორგიტეშვილი და თბილისელი ვალერი პეტრევი მოგემზადებიანი ამერიკაში 16-20 წლებრივის დაგეგმილი მსოფლიო ჩემის მიერ და ასაკის სპორტულ შეკრებას ნაკრების წევრებისთვის უშეს ეროვნული ფედერაცია აფინანსებს.“

გიორგი ფოცხვერაშვილი, რომელსაც პირველობები რაუნდის დასაწყისში გავრცელებული თავში ფეხი. ცხვირიდნ სისხლი ნამუშიდა და ამის გამო დროინდებით შეაჩერეს ბრძოლა, სისხლი რომ შეუწირდა, ისევ გავაგრძელეთ

მა მაღალინა და ტექნიკური ნოკაუტით დასრულდა ბრძოლა. ამის გამო დამსწრე საზოგადოება ვინც საბას სანტიკერესო ბრძოლას ელოდა, სამწუხაროდ თუ საბედნიეროდ, ვერ იხილეს.. საერთო ჯამში ძალიან კარგად ჩაიარა შეჯიბრებამ, ჩემმა გუნდმა 8 გუნდს შორის გუნდური პირველი ადგილი დაიკავა. ეს შედეგი მოსალოდნელიც იყო, რადგან ძალიან მაგრად მოგემზადეთ ამ შეჯიბრებისთვის. ორგანიზება უმაღლეს დონეზე გვექნდა. რაც შეეხება სამომავლო გეგმებს, 1 ნოკებროდან 10 ნოკებრის ჩათვლით გივი გორგიტეშვილი და საბა ბუთხეზი გაემგზავრნენ სპორტულ შეკრებაში (ე.წ. ზღმორდებზე) სადაც გივი გორგიტეშვილი და თბილისელი ვალერი პეტრევი მოგემზადებიანი ამერიკაში 16-20 წლებრივის დაგეგმილი მსოფლიო ჩემის მიერ და ასაკის სპორტულ შეკრებას ნაკრების წევრებისთვის უშეს ეროვნული ფედერაცია აფინანსებს.“

საპა პუტეზეზი (მსოფლიო ჩემპიონი): „ჩემი პირველი მეტოქე იყო

გამარჯვება მომცეს. მეორე მეტოქეს, რომელიც ფინალში უნდა შემცველოდა ტრავმის გამო ვერ გამოვიდა. რაც შეეხება ჩემს განცდებს, როცა იქ ვარდობა, სადაც ვცხოვრობ, რა თქამ უნდა, მეტი ძალა და მეტა სტიმული მეძლევა, რომ გავმარჯვო. ჩემი აზრით ამჯერად ის სანახაობა ვერ ვაჩვენე, რაც მინდოდა. ჩემ შედეგით მე არ ვარ კმაყოფილი, მეტი დრო უნდა მქონოდა და მეტი უნდა მეტვენებინა ჩემი ხალხისთვის, მაგრამ მეტოქე ვერ მომყვა იქამდე რომ სანახაობა ყოფილიყო. საბოლოოდ ჩემპიონატმა კარგად ჩაიარა, მე თუ ვერა, ჩემმა გუნდელმა ბიჭებმა უკეთესი სანახაობრივი ბრძოლები აჩვენებს და ამით კმაყოფილი ვარ. ადამიანი ყოველდღიურად მეტს სწავლობს. ამჟამად მე წვრთებზე ვიმყოფები, მყავს სხვადასხვა წონისა და ასაკის მეტოქები. უკეთესად ვანეცითარებ ჩემს ფიზიკურ, ასევე ტექნიკურ ძალას და გვაძეს განტვირთვის საშუალებაც. რა თქმა უნდა მომზადება მინტენებლოვანია, ის ეფექტურია არამარტო ჩემთვის, სხვა მეტოლებისთვისაც. დამწერები სპორტსმენები და გამოცდილებიც ანვითარებენ სისწრაფეს, ძალას და ა.შ. უფრო უკეთესად შევისწავლით ჩვენი საბრძოლო ხელოვნების ქცევის წესებს, თუ როგორ უნდა მოიცეს სპორტსმენი, ასევე ვსწავლობთ, რომელ დარტყმაზე ინწრება ჯარიმები, რა შეიძლება და რა არა. მაქსიმალურად ცვდილობით შეცდომების გამოსწორებას“.

ილია მარტივოცლიშვილი

თალავის საჭადრაკო ტურნირი

28-29 ოქტომბერს, ქ. თელავში ჩატარდა საქართველოს ჩემპიონატი სწრაფი (რაპიდი) ჭადრაკში. ტურნირი, რომელშიც მონაწილეობდნენ 10, 12 და 14 წლამდე ასაკის ვაჟები და გოგონები, შევიცარიული სისტემით - 9 ტურად ჩატარდა. მოსაფიქრებელი ძირითადი დრო იყო - 15 წუთი. ყოველ ცვლაზე -10 წამის დამატებით. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტიდან მონაწილეობდნენ: ნიკოლოზ იაკობიშვილი - 8 წლის, მათი მარტივოცლიშვილი - 9 წლის, სალომა კვირიძეშვილი - 10 წლის და ოთარ ლეონიძეშვილი - 13 წლის.

ყველაზე წარმომადგენლობითი გამოდგა 10 წლამდე ვაჟების ჯგუფი, სადაც ერთმანეთს ეპაექერებოდა 32 მოზარდი. სასხარულოა, რომ ამ ჯგუფში 9 შესაძლებლობიდან - 8 ქულით მათე მარტივოცლიმდება ლირსეულად დაიძისახურა მე-2 ადგილი. მან 1.5 ქულით გაასწორო მე-3 ადგილოსანს.

გოგი პიაილაშვილი (ჭადრაკის წრის პედაგოგი, კახეთის ჭადრაკის ფედერაციის გენერალური მდივანი): „უნდა აღინიშნოს, რომ დედოფლისწყაროს მუ-

ნიციპალიტეტიდან, ბოლო 40 წლის განმავლობაში, ასეთი შედეგი არ დადგებული და ჭადრაკის მოყარულებმა შევგიძლია ვიამყოთ, რომ დღეისათვის უკვე გვყავს 10 წლამდე ასაკში, საქართველოს ვიცე-ჩემპიონი. იმედია, მომავალში მათე

მარტივოცლიშვილი დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტს მეტი წარმატებით გაახარებს.

ასევე, აღნიშვნის ლირსია 8 წლის ნიკოლოზ იაკობიშვილის თამაში. საუკრადლებოა, რომ 8 წლის მოჭადრაკე უფროს, 10 წლამდე ასაკის ვაჟებს ტოლს არ უდებდა და 6 გამარჯვებით მე-4 ადგილი დაიკავა.

14 წლამდე ასაკის ვაჟებში დედოფლისწყაროელი მოთამაშეა, შეიძლება თქვას, თვითინასწავლი. ნიკოლოზიც პირველად 5-6 წლის ასაკში დაინტერესდა ჭადრაკით, როდესაც მამას და ბიძას თამაშს უყურებდა. თავდაპირელად მეგონა, უბრალო, დროებითი გატაცება იქნებოდა, მაგრამ ბავშვი დაუზინებით ითხოვდა ჭადრაკის შესავალას. შემდეგ მოვიძიე ინფორმაცია, თუ ვინ იყო ჭადრაკის პედაგოგი დედოფლისწყაროში და ბატონ გოგისან მოვიყვანე. უკვე 7 თვეება, რაც ჭადრაკის გაეკეთილებზე დადგის უზიმოდ კმაყოფილია და, რა თქმა უნდა, ეს მეცნიერება. როგორც ვატყობი, მისი მოტივაცია ძალიან დიდია და იმედი მაქვს, ასევე გაგრძელებები. უზრუნველყობის მეტებით შესაძლებლობისთვის, რომ ბავშვების შეცდების განვითარებაში უდიდესი შეცდების ფორმაზე ინწრება ჯარიმები“.

ილია მარტივოცლიშვილი

14 წლამდე ასაკის ვაჟებში დედოფლისწყაროელი მოთამაშე პირველი გატაცებით და ბავშვი დაუზინებით ითხოვდა ჭადრაკის შესავალას. შემდეგ მოვიძიე ინფორმაცია, თუ ვინ იყო ჭადრაკის პედაგოგი დედოფლისწყაროში და ბატონ გოგისან მოვიყვანე. უკვე 7 თვეება, რაც ჭადრაკის გაეკეთილებზე დადგის უზიმოდ კმაყოფილია და, რა თქმა უნდა, ეს მეცნიერება. როგორც ვატყობი, მისი მოტივაცია ძალიან დიდია და იმედი მაქვს, ასევე გაგრძელებები. უზრუნველყობის მეტებით შესაძლებლობისთვის, რომ ბავშვების შეცდების განვითარებაში უდიდესი შეცდები შეაქვთ“.

ილია მარტივოცლიშვილი

ულოცავა !
ნახა შიშინება!

საქართველოს ოპერისა და ბალეტის თეატრის ჭეშმარიტე მეგობარს, ნიჭიერ ქალბატონს ნანა ჭიჭინაძეს გულითადად ველულიცავთ საქართველოს მუსიკალური საზოგადოების მიერ ხელოვნების ქურუმის წოდების მინიჭებას. ღმერთმა მშვიდობა და ჯანმრთელობა არ მოგაკლოთ, დაუღლელო და სიკეთით საცესე ქალბატონი!

კავკავის უკავებელი და სუკეთის სურვილებით, მარგა შავინაშვილი და გოგი პიაილაშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამართლებო სამსახურის და სამსახურის მინიჭებას. რევულუციური და უკავებელი მარგა შავინაშვილი და გოგი პიაილაშვილი და გოგი პიაილაშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამსახურის მინიჭებას. რევულუციური და უკავებე